

Nem zárulnak le gyorsan a devizahiteles perek

DARÁK PÉTER | Huszonöt éve nem azért lettem bíró, hogy most hivatalnok legyek. Szükségem van arra, hogy bírói alapállásom megőrzése érdekében találkozzam ügyfelekkel, konkrét ügyekkel, és szóban megindokoljam a döntéseimet – nyilatkozta a Figyelőnek a Kúria elnöke.

Hogyan értékelné az elmúlt évet az igazságszolgáltatás szempontjából?

– Viszonylag nyugodt év volt, hiszen a bírói szervezet számára a legnagyobb erőpróbát jelentő devizahiteles ügyekben megszülettek az első komoly megoldások. Egy tavaly decemberi, a luxemburgi bíróság által hozott ítélet is megerősítette a Kúria jogegységi határozatában foglalt állásfoglalást. Kimondta, hogy nem tekinthető befektetési szolgáltatásnak a devizaalapú kölcsönszerződés s az ennek részét képező árfolyamművelet sem. Tehát utólag is alátámasztotta azt a megoldást, amelyet a Kúria a devizahiteles ügyekben választott.

– Ugyanakkor a strasbourgi bíróság sorozatosan marasztalja el a magyar államot azért, mert túlonként hosszúra nyúlnak egyes ügyek. Hadilábon áll az idővel a hazai ítélezés?

– Az eredmények irigylésre méltók, polgári ügyekben a hatodikak vagyunk az EU-ban, közigazgatási ügyszakban negyedik, büntető elsőfokú eljárásokban nem állunk ennyire jól. A Kúria eljárásainak időtartama szintén a legjobbak között található Európában. Büntetőperekben fél éven belül lezárjuk az ügyek nagyobb részét, polgáriban fél éven, kisebb részét egy éven belül, közigazgatásban pedig egy év alatt. Néhány adóügy igényel csak hosszabb időt.

– A mindenkori Legfelsőbb Bíróság elnökei látványos csatákat folytattak azért, hogy megfelelő feltételeket biztosítsanak a működéshez. Mostanában ilyen lobbizásokról nem hallani. Hogyan alakul a bíróságok költségvetése?

– Hatvannégymilliárd forintról 90 milliárdra nőtt a támogatásuk, ez egyharmados növekedést jelent az utóbbi öt évben. A tárgyi infrastruktúra fejlesztésére soha nem látott lehetőséget kaptunk.

– Mit gondol, miért?

– A döntéshozók belátták, hogy pénz nélkül nem lehet fejleszteni. De azt is hozzá kell tennem: az Országos Bírósági Hivatal (OBH) elnöke rendkívül plasztikusan mutatta be a költségvetési tárgyalásokon, hogy milyen tekintetben maradt le a bírói szervezet az egyéb költségvetési szervek támogatásához képest. Jó néhány elképesztő állapotban lévő bírósági épület újulhatott meg.

– Budapesten is új irodaházba költözhetek nemrégiben, a Tölgyfa utcába.

– Itt is található egy ügyfélszolgálati centrum. Országszerte kísérleti jellegű ingatlanfejlesztések valósulnak meg, az OBH megpróbál XXI. századi körülményeket teremteni az ügyfelekkel való kapcsolattartásban.

– Elegendő számú bíró ítéleznek?

– A rendszerváltás kori 1600-ról közel 3000-re emelkedett a létszám. Azt gondolom, ennél több státusra nem lesz szükség. A szűk keresztmetszet a jól képzett segítő munkacrő. Nyugat-Európában a bírókat sokkal több jogvégzett munkatárs segíti. A változás irányában elsőként a Kúria lépett azaz, hogy főtanácsadói helyeket hozott létre, már 15-en dolgoznak ilyen státusban nálunk: tudományos kutatással, elemzéssel, nemzetközi összehasonlítással segítik a bírák munkáját. A Fővárosi Törvényszéken is felvettek egy orvos végzettségű munkatársat, aki az orvosi szakvélemények értelmezésében nyújt segítséget a bírának.

– Az infokommunikációs robbanás mikor fog érződni a tárgyalótermekben? A tanúk száz kilométereket utazgatnak, holott informatikai hálózaton keresztül is meg lehetne hallgatni őket. Nálunk évente pár tucat esetben kerül erre sor, Ausztriában, Hollandiában tízezerszámra.

– Ez nagymértékben függ attól, hogy maga a társadalom mennyire nyitott ezekre a kommunikációs technológiákra. Nyilvánvaló, hogy egy informatikailag képzett társadalomban az állam szervezetei is használják ezeket a modern megoldásokat.

– A helyi ügyfélcentrumok sok mindenre alkalmasak lehetnének.

– Több távmeghallgatásra is sor kerülhetne. Számos olyan országban jártam, ahol ez működik. De akkor, amikor a bírák még magnetofonra vagy diktafonra diktálják a jegyzőkönyveiket, illetve az ítéleteiket, és utána egy külön munkatárs írja le, s nincs olyan elterjedt szoftver, ami a bírák beszédét azonnal leírt szövegre fordítja, addig én minden más fejlesztést másodlagosnak tartok. Tehát a legfontosabb az lenne, hogy ez a világnyelveken már elérhető program a magyar nyelvet is értse.

– Elnöki teendői mellett továbbra is részt vesz a tényleges ítélezésben. Miért tartja ezt fontosnak?

– Huszonöt éve nem azért lettem bíró, hogy most hivatalnok legyek, másrészt jelentős különbséget látok a két habitus között. Szükségem van arra, hogy bírói alapállásom megőrzése érdekében találkozzam ügyfelekkel, konkrét ügyekkel, és szóban megindokoljam a döntéseimet. De azt hiszem, ez nem személyes sajátosság, hiszen az elődöm ugyanígy folytatott konkrét ítélezési tevékenységet, amikor elnökként szolgált.

– Személyes tapasztalata alapján mi nehezíti leginkább a bírók munkáját?

– Ilyen szempontból az én tapasztalataim nem elegendők, mert a Kúriára nagyon illedelmes és tisztelettudó ügyvédek

NÉVJEGY

- A Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán diplomázott 1987-ben, s ugyancsak a Pécsi Tudományegyetem doktori iskolájában szerzett PhD fokozatot 2007-ben.
- 2000 óta az LB Közigazgatási Kollégiumának bírója.
- 2012 óta a Kúria elnöke, tagja volt az új Ptk. kodifikációs bizottságának.
- 52 éves, nős, két felnőtt fiúgyermek van.

érkeznek, akiken az esetleges hiányérzetüket vagy elégedetlenségüket nehéz lemérni. Sokkal többet segít abban, hogy belelássak a mai ítélkezés problémáiba az, hogy rendszeresen találkozom bírósággal. Meglátogattam tavaly ősszel a szegedi járásbíróságot, és voltam a nagyatádn is, ahol hosszasan beszélgettem a kollégákkal. Azt látom, hogy alapvetően nem változott a polgárok hozzáállása a bíróságokhoz, tehát ugyanazzal a tisztelettel érkeznek és viszonyulnak a bírókhoz, mint korábban. Kezelhetetlen magatartással nem találkozunk, de sokkal gyakrabban van szükség arra, hogy elmagyarázzák a peres feleknek, hogyan illik viselkedni, és mit várhatnak a bíróságtól. Ilyen szempontból azért érik kihívások a bírakat.

– *Devizahiteles perekben azonban sok kritika érte őket. Nyugvópontra kerülhet ez a téma?*

– Az alapkérdések tisztázódtak ezekben az ügyekben, s a Kúria proaktív módon kezeli a felmerülő kérdéseket. Időről időre összefoglaló polgári kollégium vezetője egy tanácskozást, ahol fel lehet vetni az éppen aktuális problémákat. Szeptemberben és novemberben is tárgyaltak a devizahiteles kérdésekről, s ennek eredményeképpen született két összefoglaló, amelyek az eljáró bírák számára tartalmaznak iránymutatást. Ezek egyébként felkerülnek a honlapunkra, s megjelennek a folyóiratunk januári számában.

– *Lezárulhatnak ezek a perek 2016-ban?*

– Én magam sem reménykedem ebben. Ez egy évtizedes terhe a magyar társadalomnak, az igazságszolgáltatás sem képes gyorsan lezárni. A bírakat azonban minden módon segítjük, nemcsak ezekben az ügyekben, hanem általában az ítélkezésben. A tavalyi hatályba lépett új polgári jogi kódex kap-

csán is figyelemmel kísérjük a problémákat, s közzétesszük az azokkal kapcsolatos jogi iránymutatásokat. Egy elnöki tanácsadó testületet hoztam létre, amely ugyancsak az egységes ítélkezést segíti a véleményével.

– *Kúriai elnökként nemcsak a jogalkalmazásra, hanem a törvényhozásra is hatást gyakorol. Olvastam, hogy kezdeményezést tesz a népszavazási törvény megváltoztatására. Hol tart ez? Ma ugyanis futóversenyen dől el, kinek a beadványát vizsgálja a Nemzeti Választási Bizottság (NVB).*

– A Nemzeti Választási Bizottság és a Nemzeti Választási Iroda talán pontosabban látja, hogy ezt a konstrukciós hibát, ▶

azaz azt, hogy a versengő kezdeményezések közül melyiket tárgyalja az NVB, hogyan lehet megnyugtatóan rendezni. Az biztos, hogy ami most van, méltatlan a jogintézményhez. Perceken múlik és versenyfutásban dől el, hogy melyik népszavazási kezdeményezésre kezdhető meg az aláírásgyűjtés, ez a jogintézmény komolyságát kérdőjelezi meg. Ami a mi kezdeményezésünket illeti, az azzal a kérdéssel foglalkozik, ami a Kúria számára kellemetlen. Nevezetesen azzal, hogy a jogszabályban egyáltalán nem említett közzétételi fórumhoz kötik a népszavazási moratórium megszűnésének időpontját: ez pedig a Kúria honlapján való közzététel. Mivel az érintettek ezt a nyilvánosságra hozatalt tekintik irányadónak, alapot ad arra, hogy mindenféle feltételezéseket fogalmazzanak meg. Azt gondolom, a Kúria nem kerülhet olyan helyzetbe, hogy a pártatlanságát, a szakmaiságát megkérdőjelezzék egy ilyen technikai kérdés kapcsán. Ezért azt javasoltuk, hogy kössék a népszavazási moratórium megszűnésének időpontját egy hivatalos nyilvánosságra hozatali fórumhoz, a Magyar Közlönyben való megjelenéshez.

– *Ez azonban nem oldja meg az alapproblémát.*

– Való igaz, de úgy tudom, a Nemzeti Választási Iroda készített egy javaslatot, amelyről ők tudnak részletesebben tájékoztatást adni.

– *Abban az ügyben tesz javaslatot jogszabály-módosításra, amelyben egy magyar állampolgár néhány hete nyert Strasbourgban az állammal szemben? Közalkalmazottként helyezkedett el, emiatt megvonták a nyugdíját. Ha a versenyszférában vállalt volna munkát, akkor kaphatná továbbra is. A polgármesteri tisztség és a miniszteri megbízatás sem zárja ki azt, hogy valakinek folyósítsák a nyugdíját.*

– Őszintén szólva nem emlékszem, hogy ilyen ügy megjárta volna a Kúriát.

– *Úgy tudni, hogy idehaza azért utasították el ennek az embernek a keresetét, mert a központi büdzsé kiadásainak csökkentése volt a cél a jogszabály megalkotásakor.*

– A költségvetési szempontokat a strasbourgi gyakorlat is elismeri. Természetesen egy ilyen ítélet nyilvánvalóan befolyásolja a magyar bírói gyakorlatot.

– *Módosítják a törvényt?*

– Nincs közvetlen összefüggés egy nemzetközi bírói fórum megállapítása és a magyar jogszabályok között. A döntéshozó kompetenciája, hogy milyen megoldást választ. Ez politikai kérdés. Én magam számos alkalommal kezdeményeztem törvénymódosítást, például a joggyakorlat-elemzések tapasztalatai alapján.

– *Hol tart annak a kutatócsoportnak a munkája, amely az 50-es, 60-as évek iratanyagait világítja át, s az igazságszolgáltatás szerepét is vizsgálja? Az őrszobákban az volt kiírva: ne csak őrizd, gyűlöld is, és volt, hogy az ügyész életfogytiglant kért a gyanúsítottra, a védő viszont úgy érvelt, szerinte halált érdemelne.*

– A Kúria aulájában, ahol belépünk, van egy márványtábla, azon 23 név szerepel, ők azok a bírák, akik valamilyen módon kifejezték ellenérzésüket, akár úgy, hogy lemondtak a tisztségükről, akár úgy, hogy megtagadták a megtorlás igazságszolgáltatásában való részvételt, és így álltak ki a forradalom mellett. Ezeknek a személyeknek az életútját Czinner Tibor professzor vezetésével feltárják, s az idén, a forradalom 60. évfordulóján egy konferencián és egy ünnepi kötetel tisztelegünk az emlékük előtt.

CSEKE HAJNALKA